

Mussolini și cultura

de Prof. ALEXANDRU MARCU

Este plăsmuitorul în tipare noi al poporului italian, deoarece este învățătorul poporului italian de astăzi, în înțelesul cel mai aderent al cuvântului la toate realitățile naționale.

Iată-i câteva din aceste învățături, prin vorbă și faptă, de când duce, pe senin și furtună, cârma Statului în mâini:

S'a deprins în primul rând să selecționeze valorile primordiale, din atâtea, ale vieții naționale. Și a văzut că Artă, alături de Drept, a fost aceea care a pecetluit, cu un sigiliu de neșters, „expansiunea unificatoare a lumii latine”. Căci „fără Artă nu există Civilizație”. Artă însă poate fi înțeleasă ca valoare universală de viață, față de toate celelalte indeletniciri umane, precum ar fi aceea de-a puicard armoniza elementele care condiționează viața întregului popor: „Acest străvechi pământ italic — spunea odată — poate da pâine fiilor săi de azi și de mâine, dacă oamenii vor ști să armonizeze într'insul aceste elemente: soarele, apă, munca și știința”. Din buna stare a poporului, a făcut altarul credinței sale. „A spori până la limitele posibilității rodnicia pământului italian; a ridica soarta milioanei și milioanei de țărani ce muncesc cu o tenacitate dură și sacră”, iată unul din scopurile cele mai nobile din câte și-a propus. Iar drept atingere a unui scop ca acesta, a decretat: „Toți țărani italieni trebuie să aibă o casă încăpătoare și sănătoasă, în care generațiile de țărani să poată trăi și să poată dura prin secole, drept temelie sigură și statornică a rasei”. Căci dacă satele vor avea aspectul unei închisori, lipsite de lumină și de toate binefacerile Civilizației, țărani vor încerca să evadeze sigur din ele. Pe câtă vreme totul este a-î face să rămână credincioși pământului, mândri de a fi țărani, mândri că și muncesc ogorul. Așa cum mândria lui, este să se știe dela țară.

Obăștia aceasta îi face să adore munca. Ea singură i se pare a da frumusețea și a-monia vieții. Munca este pentru el cel mai înalt și nobil și sfânt lucru din viața omului. Munca pașnică, ordonată, cuminte, va să fie deci norma fundamentală de viață a tuturor bunilor cetățeni ai Italiei sale. Cei pe care-i preferă, cei pe care-i stimează și cei de care se ajută ca încredere, sunt cei care muncesc din greu, voinicește, în ascultare și — spune însuși — „de se poate, în tăcere”. „Dacă ai fier, ai și pâine — le-a afirmat odată celor din Bologna —; dar când fierul îți este bine călît, poți da și peste aur”. Căci unde este o voință, „este și o cale”.

Mai presus de toate cărțile din bibliotecile lumii, pentru el există una, grea de învățatură, generos deschisă în fata tuturor oamenilor de bună voință: cartea experienței și a vieții trăite. În ea a învățat înainte de toate, că marele cuvânt de ordine pentru propășirea unui popor, nu poate fi decât disciplina pe care știe să și-o impună. „Disciplina în lăuntrul țării — precizează el — spre a avea față de stră-năile blocul granitic al unei singure voințe naționale”. De aceea libertatea nu poate fi înțeleasă ca un scop, ci a un mijloc; iar „libertatea fără ordine și fără disciplină, — adaugă hotărît — înseamnă disoluția Statului, catstrofa lui”. Libertatea nu este un drept, ci o datorie; nu o miluire, ci o cucerie; nu o egalitate, ci un privilegiu”. De asemenea: „Dreptatea fără forță, ar fi o vorbă goală de înțeles; dar forța fără dreptate, nu poate fi și nu trebuie să fie” formula sa de-a cârmui poporul. Obiectivul „mărsului” pe care l-a întreprins în Istoria modernă a Italiei, este în ultimă analiză o „mai înaltă justiție socială pentru acest popor al său”. Iar întru atingerea unui atît de imperios obiectiv, s'a înrădăcinat în el convingerea nevoii de reeducare a tuturor cetățenilor la Cultul Patriei. De aceea: i-a convocat pe toți în jurul Altarului reînălțat pe cea mai glorioasă colină a Romei și le-a cuvîntat așa: „Patria se servește mai ales în tăcere, în umilință și disciplină, prin muncă asiduă și de fiecare zi”. Totul trebuie să se întîmple în Stat; nimic nu trebuie să se întîmple dincolo de Stat; nimic nu trebuie să se întreprindă împotriva Statului. Căci el nu este „doar prezentul ci și trecutul, dar mai ales viitorul Nației. Statul este cel care, trecînd peste limita scurtă a vieții individuale, reprezintă conștiința immanentă a Nației întregi”. El este autoritatea supremă, în care „totul se centralizează și se armonizează, indivizii și grupările, trecutul și viitorul, spiritul și materia”. Nația este mai întîi suflet și pe urmă teritoriu.

Fiu, întreg la minte și la suflet, al Italiei sale, a moștenit dela stră-bunii care au dat lumii Civilizația Renașterii, concepția și instinctul că tot ce întreprinde omul pe pământ, trebuie înobilat cu semnul priceperii și al iscusinței, deci cu semnul „artei”. De aceea, creația „politică” nu i se pare o indeletnicie de rând. La fel cu cea artistică, această creație politică „este o elaborare lentă și o divinație subtilă. La un moment dat, artistul crează cu inspirația, iar omul de Stat cu hotărîrea”. Totul este ca acesta să se lase inspirat de cel mai sănătos și robust idealism. „Spiritul este — după convingerea cea mai înrădăcinată a ființei sale sufletești — părghia marilor întâmplări. Fără o atmosferă morală de entuziasm, de pasiune, de sacrificiu, nu se realizează nimic. Cele mai grandioase proiecte cad, lipsindu-le un puternic suflu de idealism”. Gîndul trebuie să condiționeze acțiunea și la baza oricărui fapt, trebuie să se găsească el, gîndul, drept act de fundare a celei noi acțiuni.

În felul acesta un popor se va putea realiza deplin și fericit pe sine, sub auspiciile a trei comandamente: autoritate, ordine și dreptate pentru toată lumea. Căci acest trinom i se pare lui a fi rezultatul fatal al Civilizației contemporane, dominată de muncă și de mașini. Așa refăcut sufletele, poporul lui va putea să și scruteze Destinul. „În fața Destinului — a mărturisit odată într-o piață a Romei — există cel slab, care se apleacă; și există cel tare, care nu se resemnează și caută să înfrunte Destinul și să-l covârșească și să și croiască altul mai bun; cel slab, care vede închis ciclul speranțelor și cel tare care din loviturile soartei, capătă puteri sporite, spre a și deschide o nouă cale și a reincepe o viață nouă”.

Într'un muzeu al Florenței, se păstrează portretul lui Federico da Montefelto, Ducele de Urbino, pictat de Piero della Francesca.

Pentru ca figură să se precizeze cât mai energic și poruncitoare, profilul i se taie pe cer; iar pentru ca bustul să se înalțe cât mai impunător se desprinde pe un orizont îndepărtat, cu orase, înălțimi și ape. Distanța dela viața ce se desfășoară în tot felul pe acea linie de orizont din fund, măsoară noblețea sufletească și distincția în ținută a personajului.

Psihologia i se lămurește imediat: energic, imperativ, bărbătos, neprețegat în hotărîre, înțelețigat, generos, robust, optimist, cu grijă de ce se întîmplă în jurul ei, gata să ia comanda, gata să și ia răspunderea, rezoluție până se hotărăște, ca să nu mai dibuiască după ce a hotărît; și totuși bun, leal, bucuros să rîdă din tot sufletul, bucuros să trăiască viața din plin. Federico da Montefelto a fost un Condotier. A fost unul din cei mai iscuși Condotieri ai Istoriei italiene. Brav în luptele cu rivalii; milos cu învinșii; în stare să aducă dîntro întreagă cetate cucerită de el, la Urbino, drept pradă și trofeu, o singură carne; priceput la conducerea Statului, în cele mai mărunte griji, pentru supusul cel mai trecut cu vederea; domnic de fast și cultură, dar știind ce să se spună cărturarilor dela Curte și ce să le preîndă meșterilor arhitecți, cărora le poruncește în fiecare seară cum să-i construiască palatul; cucernic, până la a păstra în timpul meselo:

(Urmare în pag. 5-a)

Fals tratat de choreografie (proiect)

de ION FRUNZETTI

Din toate artele, dansul singur n'a pus niciodată problema originii sale: in sânge, în inima fapturii vii, dansul e ritm, pulsație, viață, muncă și plăcere, repaus și moarte.

Echilibrul planetelor și mersul mașinelor, spunea odată un apologet al dansului, tot dans este. Dar dans e mai cu seamă deservirea. Învălmășeală omenirii fără cârmă, spre prăpastie.

Hieroglife trasate în aer și scrișitate uneori în pietre, urmele dansului n-îl mărturisesc peste tot și în toate timpurile. Shiva, Domnul Lumii și al Dansului, e cel din'tai patron pe care i-l putem găsi. Pe frontonul templului Khmer din Angkor-Thom, nouă „apsaras” cerești, dansează serpuț, închipuînd mlaștină cu lotuși, oaze cu palme și jungle cu șerpi. După Lucian din Samosata, antica fabulă a lui Proteu care stă să se transforme și să se asimileze elementelor, animalelor și plantelor, simbolizează dansul. „Teoriile” sculptate pe sarcofagiile egiptene din Necropola Thebei ori dela Anmahoron sau Sakkarah, înfățișează jurgi procesionale funerare în care dansatoarele asemenea ghwastilor moderne, înaintează în lovituri rare ca de gong solemn.

In jurul vitelului de aur Hebreii au jucat și ei, spune Biblia, iar David multumeste Domnului pentru faptul de a-i fi schimbat inima în „cor de dans”. Soffar-ul, cor biblical, la origine dans nupțial, pomenește de magnificența iubitei, asemănătoare unui palmier. Paradisul însuși se cheamă Pardes, adică palmier, și fiecare corist a sofar-ului era un palmier de mișcare și răcoare subtilă.

Corybanții greci, preoții ai Cybele, pot fi socotiți ei creatorii jazz-ului; vacarmul scuturilor lor căuta să acopere țipele lui Zeus nou-născut, în primejdie de a fi înghîțit de Chronos, tatăl său.

Emmelile, gravele și majestuoasele dansuri religioase eline, Hyporchimenul hîmnic sau Chironomia, dansul expresiv al mâinilor, Pyrrhicul răsbind și autoflagelantul Thermastris, sau Xifismul asemănător scrișmei de astăzi, pot dovedi diversele aderențe practice ale dansului la Grecii vechi.

Chiar și dansul-sport, Gimnopedia, sau Embaterile spartiate executate în metru anapestic, ne pot arăta valoarea biologică a genului acestuia de artă, aunci cînd se neglijează caracterul său expresiv.

Cortejiul dansurilor atomistice, Phalagolgie și Phalléporie (dela Phallus),

și Dithyrambul, orgiastice manifestări ale unei mulțimi oprimăte de destinul implacabil în care credea, aduc, după spusile lui Nietzsche, genul tragic în dramaturgie. Sophocle dansează și cîntă o „statisma” în fața trofeilor la Salamina, iar Euripide, „tragikokatos ton poieton”, cel mai tragic dintre poeți, intercalează dansuri în piesele sale bogate în muzică. Paralel cu izbucnirea cathartică a unei omeniri nefericite sublimă în tragedie, corul comic (Kômôlogia, festinuri) oferă lumii un gen pe care-l gustă de atunci neconștient: comedia.

Tășnită din dans, ea păstrează dansuri groțesti și obscene. Kordax-ul e un soi de dans negru în maniera unei „Syncopeated Orchestra” americane. Bogăția ritmurilor gălgătoare aduce excesului de viață ce se cere cheltuit, o revărsare, căutăta până astăzi. La rândul său, „Extazul” nu se exprimă numai prin im-pietrire. Dansurile devșilor musulmani au găsit mijlocul de a-l redă prin rotiri exasperate, până la ameteală totală, până la hipnoză ritmică.

„Triumfurile” Renașterii nu întrebunțează mai puțin decît „pompele” române, dansul.

Influența maurescă aduce în dansurile spaniole ecouri tînguitoare și ardente, nebunii fremătînd, lăncezeți și voluptate. El Bolero, întrebunțînd „la vuelta del pecho” (vol'a pieptului), sau Las Malagueñas, pe cele ale coapseilor (rinones), La Jota, las vueltas quebradas.

In aglomerările unei Rome (ba!) multimea ascultînd las coplas (cuplete) și los estróbillos (refrenele), nu e mai puțin răpîtat decît publicul înmănușat al unei săli de concert cînd se execută cunoscutul Bolero al lui Ravel. Alegrias, Seguidillas, Fandangos, și cîte altele forme ale aceleiași frenezii iberice dornice de turomachii, oferă Spania.

După „sărbătorile nebunilor” din Evul-Mediu, oglindă a asprății eterne spre egalitate, în care servitorii luau locul stăpînîilor pentru o zi, deservirea acestor întunecate epoci produce sărbătorile Inocenților, Magarilor, Diaconilor, sub-Diaconilor, etc. Noui bacchanale se instaurăzau înlăuntrul creștinătății. Măști monstruoase trec prin străzile innebunite. Furoarea și devoțiunea îndeamnă la autoflagelare și amor. Apar dansurile macabre curînd: sufletele răvășite de

(Urmare în pag. 2-a)

Tot problema bibliografiei literare

de G. C. NICULESCU

Intr'un articol anterior, am pus problema bibliografiei literare române, am arătat stringenta nevoie pe care i-o simt toți oamenii de cultură ca și greutățile ce se ridică, din cauza lipsei ei, în calea cercetării literaturii noastre, după cum am schițat sumar mijlocul de a umple în chipul cel mai urgent și în condițiile cele mai bune cu putință acest gol. Nu știu dacă rîndurile mele vor face pe cineva să gîndească la folosirea sugestiilor ce le-am dat. Sunt însă convins nu numai că tot ce am spus este realizabil în practică, dar că avem acolo, în linia mari, singura posibilitate de a evita întîrzierile dăunătoare și eșuările costisitoare în înfăptuirea atît de folositoare a unei bibliografii literare române complete.

Nu trebuie să se creadă însă că dacă, printr'un mijloc sau altul, vom avea această bibliografie realizată lucrul s'a sfîrșit și literatura noastră are pentru totdeauna un instrument perfect la dispoziție. Perfecțiunea unei bibliografii stă, firește, în primul rînd în scrupulozitatea cu care este lucrată, dar nu mai puțin și în chipul cum este ținută la curent. Materialul literaturii, opere literare și studii, sporește pe fiecare zi, așa că cea mai amănunțită bibliografie, după un an dela tipărire, devine incompletă, pentru că lipsesc din ea titlurile atîtor bucăți care s'au publicat dela apariția ei. Cîteodată, lucrurile apărute cu un an, doi în urmă sunt mai greu de găsit unde anume au apărut decît altele vechi de zeci de ani, pentru că ele n'au avut vreme să fie utilizate încă prin studii sau istorii literare care să și dea indicația cât de vagă, așa că, pentru perfecționarea instrumentului bibliografic ce-l dorim literaturii noastre, aici se ridică o problemă destul de delicată. Ea însă nu este insolubilă.

Pentru a o soluționa, ceea ce presupune o preocupare permanentă pentru bibliografie a unor oameni pricepuți, este nevoie de organizarea unei secții bibliografice, în care nu va fi nevoie de mai mulți de doi funcționari, unde să se lucreze neconștient pentru ținerea la curent a bibliografiei tipărite. Această secție bibliografică avînd un caracter permanent va putea funcționa în cadrul instituției care va edita bibliografia: Fundația pentru literatură și artă sau Academia Română, eventual chiar Facultatea de Litere. Firește, locul ei ideal ar fi în cadrul Academiei Române, care are deposit legal, aceasta simplificînd mult și lucrul și controlul.

După planul stabilit inițial pentru lucrul bibliografiei cele mari, cei doi bibliografi, care vor constitui personalul secției bibliografice permanente, vor inventaria treptat, pe măsură ce lucrurile sosesc, atît volumele și broșurile, cât și toate bu-cățile literare și studiile publicate în reviste, clăsînd acest material conform cadrului general. La sfîrșitul fiecărui an, la sfîrșitul fiecărui trieniu sau după fiecare cinci ani, aceasta depinde de cantitatea materialului — în fond, dacă prea rar este rău, nici prea des nu este mult avantajos pentru că se complică orientarea și trebuie căutat în prea multe volume pentru un același scriitor — se va publica un volum de bibliografie suplimentar care va ține la curent bibliografia noastră literară presupusă realizată și completă până la o anumită dată.

Cu aceasta se face un pas mare pe calea perfecționării acestui instrument de lucru, dar nu se termină. Rămîne un lucru nu mai puțin însemnat, dar care cere mult mai puțin timp. Este vorba de o inventariere a tuturor periodicelor ce au apărut pe pământul românesc. Evident, și aici problema se poate complica, dar rezolvirea ei sub aspectul cel mai simplu va fi, socotim, îndestulătoare. Aici, truda este ușurată prin faptul că avem deja o inventariere a periodicelor noastre apărute până la 1906, pe care ne putem întemeia cu deplină încredere. Rămîne să completăm această bibliografie a periodicelor cu eventualele omisiuni de până la data la care s'a oprit ea și, apoi, cu cele care au apărut dela 1906 până astăzi. Din mai multe puncte de vedere va fi necesară însă o editare integrală a acestei bibliografii, cuprinzînd la un loc și materialul celei deja existente. În primul rînd, pentru că vechea bibliografie este rarisimă și nimeni nu și-o poate procura, iar idealul este ca fiecare cercetător să aibă în bibliotecă sa aceste lucruri indispensabile. Ca să nu lîrgesc inutil discuția, mă limitez la acest simplu argument de fapt, deși se mai adaogă și altele.

La sfîrșitul acestei bibliografii integrale a revistelor și ziarelor apărute pe pământurile românești, se va adăoga un indice a căruia lipsă, desigur simțită de mulți, n'a fost încă relevată. Este vorba de a alcătui un tabel din care să se vadă în fiecare an, de cînd avem o presă periodică, ce anume ziare și reviste au apărut. Nu este vorba de a alcătui ordinea în care s'au publicat toate periodicele noastre, ci de a avea o evidență a periodicelor care au apărut în fiecare an, în acest indice fiecare periodică figurînd așa dar nu numai odată, în anul cînd a apărut pentru prima oară, ci sub fiecare an în care și-a continuat sau și-a reluat apariția. Utilitatea unui asemenea indice nu va putea scăpa nimănui. De cîte ori cercetătorul n'a fost în fața unui fenomen literar dela o dată certă și nu i-a putut urmări cu certitudine

(Urmare în pag. 5-a)

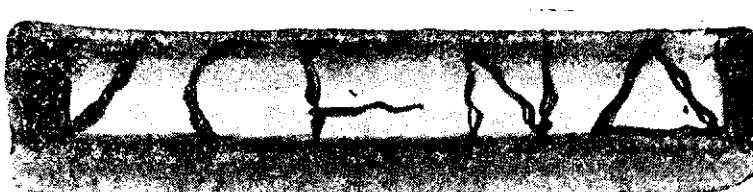

MARIA CHELSOI-CRISTEA

Sibiul (aquarelă)

CRONICA SĂPTĂMÂNII

ROMULUS SEȘANU: „Transilvania Românească” cu hărți și diagrame, (Universul, 1941)

Cititorii articolelor din „Universul”, ale d-lui Romulus Seșanu, privitoare la problema minorității și în special la pretențiile maghiarilor asupra Ardealului, cunosc fără îndoială și numeroasele lucrări în care d. Seșanu s'a străduiut să edifice opinia românească asupra drepturilor noastre peste întreg teritoriul cucerit în 1918. Aceiași cititori care prețuiesc o activitate de ziarist erudit și de istoric apărător al drepturilor românești, au observat, credem, faptul curios că autorul de care ne ocupăm, se află aproape singur pe o poziție a scriitorului ce se cere căștigată și veghiată necontenit.

Ne referim în special la presa, prin urmare la confrății cărora profesunea le impune adesea să dezbate problema integralității noastre teritoriale.

Nu știm însă să se fi produs un început de solidarizare, la acțiunea susținută cu erudiție și patriotism, din „Universul”. Integrându-se normal în tradiția naționalistă a gazetei în care apare, scrisul d-lui Seșanu stabilește o legătură doar cu marile nume de cititori ai Universului, rămânând izolat față de preocupările la zi ale confrăților vizati.

Nu știm însă să se fi produs un început de solidarizare, la acțiunea susținută cu erudiție și patriotism, din „Universul”. Integrându-se normal în tradiția naționalistă a gazetei în care apare, scrisul d-lui Seșanu stabilește o legătură doar cu marile nume de cititori ai Universului, rămânând izolat față de preocupările la zi ale confrăților vizati.

Nimeni nu va putea spune că alegerea problemelor tratate de autor se explică prin caracterul lor erudit, greu așa dar de urmărit și plin de riscuri pentru cine nu posedă cunoștințe suficiente. Riscurile constă în a afirma date greșite, și evitarea erorilor impune documentarea serioasă și amplă. Ce gazetar va susține însă că profesunea nu-i poruncește o documentare temeinică în orice domeniu al vieții naționale ce trebuie apărât?

Lipsa de solidarizare cu mișcarea de patriotism înțelept a „Universului”, și ne folosirea argumentelor științifice ale d-lui Seșanu, de către confrăți, pentru cre-

STUDIUL TEATRULUI NAȚIONAL: ROBINSON NU TREBUE SA MOARA — PIESA IN 3 ACTE (9 TABLOURI) DE FRIEDERICH FORSTER

Un public redus a asistat la această ultimă premieră a Studiului Teatrului Național, S'ar putea ca obișnușii spectatori ai premierelor, înspăimântați de ploaia abundantă din acea seară, să fi preferat o s'iestă la gura sobei, în halat și în papuc... în locul unui eventual drum prin ploaie și băltoace, de-acasă și până la teatru. Și ar mai fi un motiv. Nu ne-am mira, de-ope!dă, dacă am afla că spectatori noștri, cu flegel lor obișnuți, au aflat că ultima premieră a Studiului este, ceea ce numeste de-obiiceu, un spectacol pentru tineret.

Este normal ca snobul nostru spectator să strâmbe, blazat, d'n nas, în fața unui afiș care anunță un astfel de spectacol, și să prefera să-și deca banii pe un bilet de teatru la cine știe ce farsă absurdă.

Acesta e spectatorul nostru. Și mă întreb dacă e de vre-un folos constatarea pe care o voi face în rândurile ce urmează. Piesa lui Friederich Forster, în afară de faptul că este un foarte agreabil spectacol pentru tineret, are darul de a-i emoționa și pe spectatorii mai vârstnici.

Piesa nu e altceva decât povestea bătrânului Daniel de Foe, pe care o mână de bășteni, conștienți că „Robinson nu trebuie să moară”, se hotărăsc să-l scoată din neagra mizerie în care l-a aruncat fiul său, Tom.

Friederich Forster a reușit să realizeze un excelent spectacol în care dușos a se îmbină în chip armonios cu dorul de aventură pe care îl-i trezește această piesă.

Minunata poveste a marinului Seikrik aruncat de-o furtună pe insula Juan Fernandez, este din nou sugerată de această piesă a lui Forster.

Robinson care, pe semne, murise pentru mulți dintre spectatori, revine pentru două ceasuri, în amănuntarea celor cari asistă la premiera Studiului.

Bine înțeles, piesa, respectând regulile după cari sunt întocmite piesele pentru tineret, are un sfârșit frumos ca în basm, care, odată cu bucuria eroilor de pe scenă, îi provoacă satisfacție și spectatorului din sală.

Pentru a realiza acest happy-end neapărat necesar, autorul a trecut cu vederea multe adevăruri istorice. După câte știm, Daniel de Foe, a murit în cea mai neagră mizerie, averea fiindu-i cheltuită de fiul său.

Întocmai, și începutul piesei ni-l arată pe autorul lui Robinson Crusoe, ajuns în sașă de lemn din pricina fiului său risplitor.

Vă interviu în la un moment dat — deus ex machina — un regel dintre cei mai cunoscute, care se plimbă pe străzi, întovărășit de o droaie de copii făcând vizite oamenilor nevoiași, și care îl va trimite pe Daniel de Foe, într-un castel, unde va trăi fericiț imprenuț o mică admiratoare.

Este vorba de regele George I al Angliei, pe vremea căruia a trăit Daniel de Foe.

Acțiunea piesei se petrece în anul 1730, cu un an înainte de a

muri bătrânul Daniel (De Foe a trăit între anii 1663—1731).

Or, regele George I, despre care este vorba în piesă (la urcarea sa pe tron, Daniel de Foe s'a retras din viața politică) a murit în anul 1727, deci cu trei ani înainte de anul în care Forster pretinde că regele l-ar fi ajutat pe De Foe.

Îată că realitatea nu se potrivește cu această instructivă poveste. Suntem siliți să constatăm, cu părere de rău, că Daniel de Foe a murit, totuși, în cea mai neagră mizerie și că bășevanul Tom nu s'a pocăit.

Povestea este însă prea fermecătoare, așa că suntem ispitii (măcar, timp de două ceasuri — atât cât ține spectacolul) să-i dăm dreptate, treacănd cu vederea adevărul istoric.

Piesa a prilejuit doamnei Tița Radovici o excelentă creație. Dansa a izbucnit, fără artificii inutile, fără cabotinerii, să realizeze lucruri minunate în rolul lui Mand Cantley, felita înimoasă și naivă.

S'î, dacă nu ne înșelăm, doamna Tilda Radovici n'a fost, până acum, întrebată prea mult pe scena Teatrului Național. Există în totdeauna protecții și persecuții. Persecuția nu este o poveste inventată de oamenii lezeși.

CINEMA SCALA: „BARBIERUL DIN SEVILLA”

Benito Perojo, realizatorul filmului sus citat, este fără îndoială un bun regizor.

Transpunerea operii lui Rossini pe ecran, îi face cinste. Singura umbră ce întuneacă însă succesul filmului, ar fi adușă — după unu — de domnișoara Raquel Rodriguez, interpretarea Rosinei.

Auzisem că spaniolele sunt jemeți frumoase, iar, rolul Rosinei — chiar și la opera noastră — e interpretat de cele mai multe ori de artiste care pe lângă voce au și un fzeic agreabil. Ori, domnișoara Raquel Rodriguez n'are nici măcar voce.

Ochii săi expresivi și jauți-i fină, nu sunt acajuns pentru un rol ce i s'ar fi convenit unei jemeți frumoase.

Contele Almaviva, interpretat fără prea mult eian de Fernando Granada, care are o veritabilă figură de barbiere, preț deosebite de Roberto Rey, murinat interpret al lui Figuro.

Să sperăm că într-unu din viitoarele filme spaniole îl vom revădea pe acest talentat Roberto Rey, în rolul unui conte.

Miguel Ligeró ne-a înfățișat un Don Bartolo tot atât de reuzant ca și scena în care „rămâne de caruță” și la propriu și la figurat.

Albert Ronneo, un Don Basilio cu inima îndăbușată de porțile de pește pe care le mănâncă cu o poftă, ce cred că a deschis apetitul multor spectatori, pentru

In celelalte roturi, au avut ocazia să se remarcă alți actori tineri ai primei noastre scene.

Domnul Toma Dumitriu a reușit o interesantă compoziție în rolul lui De Foe.

Saluăm cu bucurie reapariția pe scenă a domnului Florin Scărlătescu.

Domnul G'nulescu a împrumutat tonul său domol, cunoscut din alte p'ese, rolului regelui.

Domnul Dorin Sireteanu a interpretat cu multă înțelegere rolul lui Tom.

Interesantă, creația doamnei Volătescu.

Doamnele Silvia Hodos și Margareta Dumitrescu au avut două scurte apariții amuzante.

Domnișii Păreanu, Ilea, Clonaru, Cassian și Știlu, au fost haimanele domnie de aventuri. Fiecare, în parte, merită felicitări. Și totuși laolaltă mi l-au reamintit pe „cei 7 copii ai străzii” din filmele americane.

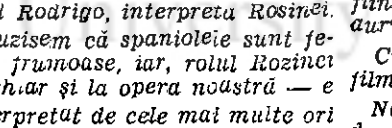
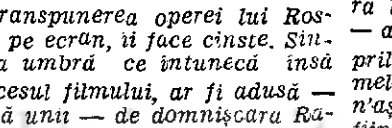
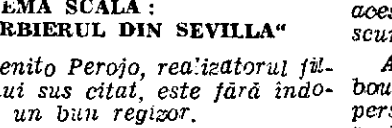
Domnul Paul Gusti, a reușit în cruri — excelente, dovedindu încă odată că este cel mai bun regisor al nostru.

Foarte bună, traducerarea piesei făcută tot de domnul Gusti.

Programul nu ne da nici-un amănunt în privința autorului decorurilor.

Le vom remarcă aici, cu excepția porții cam sărăcăcioase din curtea palatului regal.

TRAIAN LAESCU

„ALEXANDRU LAPUSNEANU” LA OPERA ROMANA

Cauza muzicii lirice originale a reperutat un răsănit succes, cu opera „Alexandru Lapusneanu” de Alexandru Zirra. Prin legămitatea și umanitatea acestui succes, care a creat săli de premieră și atmosf. feră încă necunoscut de sărbătorească față de literatura lirică, au tohona, se poate afirma că încercarea publicului a fost larg câștigată pentru compozitorii noștri, cu acest moment care a demonstrat că opera românească poate fi o realizare viguroasă și o biruță la rampă.

Muzica în care d. Alexandru Zirra a învăluit acțiunea de puternic dramatism a libretului, are mare calitate.

Are pe aceea, primordială, a ritmului larg, de măestrosă desfășurare, de suflu amplu. Niciodată nu se poate avea impresia, de alungul spectacolului, că o scenă are respirație scurtă, că o arie este retezată înainte de a fi evoluat complet. Este într-adevăr o rară calitate compozitorea de a putea crea pulsația dorită, fiecărui scene, de a săpăni acest element vital și stilist de mare importanță.

Alte calități vădită a operii Alexandru Lapusneanu este, aceea a scrierii vocilor. Desul orchestrei, menteză din prin cursul acțiunii, intervenind p'esea cu contribuții expresive directe, țesătura vocală a operii și fiecare plas în parte se desprind, străbat, în toată libertatea și lumina dorite, amintind măiestria compozitorea vocală a marilor creatori italieni.

Calități dramatice incontestabile, o linie de inspirație frumos susținută, arii, lunete, grupări diferite, coruri, se înfățișează, fiecare cu un aport de accent, de varietate, de interes muzical, astfel în cât, desi desfășurată în falduri de ritm amplu, monotonă și lăncezeala nu sunt niciodată înfrânt de alungul operi. Iar pe lângă toate acestea, latura teatrală este consistentă, puternică, are nerv.

Iată atâtea din principalele motive pentru care „Alexandru Lapusneanu” o fust premiere „Opera Română” o fustur artistăcă deosebită. Iar pentru d. Alexandru Zirra o însăbândă încredere.

Creația d-lui Ștefanescu Goangă a fost impunătoare prin concepție muzicală și expresivă și admirabilă prin apor vocal.

D. Na Lucia Beresescu a cântat cu emoționantă strălucire și simțire rolul Doamnei Euxandra, vorfiri când un glas de răgă frumusețe de emisie.

Din grupul celorlalți interpreți cităm pe aceia care ni s'au părut cu mai favorabilă notoritate ce au ținut și anume: d-nele Nella Maria Dumitriu și Thea Rădurescu și d-nii Păreanu și Oprisan.

D. Egizio Massini a as'gurat un robust apor edificat și sigur a spectacolului. D. Constantin Pavel a fost și cu acest prilej un director, în scenă, calm, convingător și de resimțită competență.

Cadrul orcal de pictorul Fedorov, remarcabil, Excelentă contribuția corului, de sub conducerea d-lui George Kubilin.

Cronica plastică

de PAUL MİRACOVICI

O copleșitoare picturală te cuprinde cercetând expozițiile actuale. Cele mai multe nu depășesc o mijlocie foarte scăzută. Ne întrebăm ce anume îi îndeamnă pe acești pictori să „facă expoziție” și nu găsesc aproape nicio justificare. Ar fi natural ca expoziția să fie expresia cea mai curată a eforturilor unui artist, lucrurile cele mai alese din opera lui și mai ales o etapă a năzuințelor lui. Aceleași dezclante flori și peisaje, aproximativ simțite, aceleași locuri comune speculate până la exces și a ceea ce obostote lipsă de răvnă... Adeseori, — tineri — artiștii arată o senilă absență a oricărui entuziasm, o bătrânească și obsesivă dorință de a face ceva convențional, deja experimentat, făcut și răfăcut...

El nu se gândește probabil că în afară de prietenile amabile, afară de un anumit public neprimpeput, sunt destui care îi pot judeca și vedea așa cum sunt.

Expozițiile d-lor Ghiță și d-nei Ghiță și cu aceea d-lui Baraschi, ne compensează însă prin sericitatea și ținuta lor. D. Ghiță expune în sala ministerului Propagandei un destul de mare număr de tablouri. Sala în care e instalată expoziția ar putea face să se creadă că ea are un tãic, dar noi nu am remarcat deloc aceasta. D. Ghiță redă cu aceeași subtilități cromatice o scenă de târg ca și una de mahală și șau o natură mcartă. Prețim și de data aceasta în arta d-sale acea constanță în armoniile sale sumbre și totuși luminoase pe care îi e cunoaștem de-atâta ani. Aceste armonii, disreția lor ca și firea lor scribetate sunt apangile temperamentului d-sale, una foarte ales temperament care-l călăuzește simțirea direct, nealterată de prejudecări scolastice. Despre covoarele d-nei Ghiță ar trebui să repet elocvențiile care i le-am adus întotdeauna de câte ori am avut prilejul să le văd. D-sa dovedește că poți fi foarte artist închipind un covor frumos colorat, bine compus și încheag. D-sa face scoarțe în care intră înfinit mai mult gust decât într-o întreagă expoziție de p'etru pretențioasă. Eu mă încapățânez să cred și să simt mai aproape de arta cele câteva culori măestru înfrățite ale unui covor vechi decât un peisaj convențional și mestșeguit din expozițiile eurențiene. Ele se apropie mai mult de arta pentru că au păstrat în mai mare măsură principiul însuși al artei.

De pildă, nici un covor vechi nu are o atât de mare varietate de motive, o mai mare varietate — desmăț mai curând — de culori ca cele expuse pe chelul

D. Eremia Profeta (Sala Dalles) expune pentru prima oară la București. D-sa are o paletă luminoasă, în contrast cu atâți ardeleni, influențați de școala dela Baia-Mare care colorau atât de violent. D. Profeta e oarecum înegal, sunt mari diferențe de calitate între tablourile expuse uneori chiar între părțile care compun tabloul. D-sa are însă multă vioiciune și destul de multe lucrări ne conving despre posibilitățile d-sale.

Portretul lui Simu era la locul lui în muzeu, „Eva” nu. Or, lucrările mari ale d-lui Baraschi poartă această vină a tineretii d-sale, nu au dimensiune, sau cum ar spune un arhitect, nu au „scară”, sunt lucrări concepute mic și apoi maritate. Orice proporții vor avea, vor fi întotdeauna mici. D. Baraschi e poate cel mai muncitor și mai activ dintre sculptorii noștri, totuși d-sa e lenez. E lenez pentru că acordă mult prea puțin timp me. detașei, îi conservă prea puțin din timpul său. Noi avem certitudinea unei frumoase impliniri a carierei d-lui Baraschi, îi știm puterea de muncă și resursele, apoi un mare număr de portrete, și lucrări cărora d-sa probabil nu le acordă prea multă importanță, justifică cele mai frumoase pronsticuri ca și o deosebită reputație.

D. Eremia Profeta (Sala Dalles) expune pentru prima oară la București. D-sa are o paletă luminoasă, în contrast cu atâți ardeleni, influențați de școala dela Baia-Mare care colorau atât de violent. D. Profeta e oarecum înegal, sunt mari diferențe de calitate între tablourile expuse uneori chiar între părțile care compun tabloul. D-sa are însă multă vioiciune și destul de multe lucrări ne conving despre posibilitățile d-sale.

O ACTRIȚĂ

despre care am fi vrut să scriem încă mai de mult, este Elena Burmaz. Publicul, acest arbitru plin de capricii, o apreciază în deajuns. Ceea ce vrem să adăugăm însă noi, este un cuvânt de admirație, nu pentru actrița de revistă, ci pentru comedianta Elena Burmaz, pe care o bănuim și-o așteptăm. Pentru că noi am întui în mnanuta ei vioiciune o actriță de teatru și încă una din cele mai bune. Așteptând-o și în tr-un gen „serios”, în care va face o bună figură, aplaudăm aparițiile ei — care sunt creații pline de vervă și talent. ȘT. B.

SAPTAMANA TRECUTA

a fost cât se poate de bogată în premiere. Astfel la Teatru din Sărindar a fost prezentată pentru prima oară fantezia muzicală: „Găstele”; la Teatru „Lup și Lumină”; „Motu”; la Teatru Ion Vășilescu: „Banii nu fac două parole”; la Teatru Alhambara: „Vânt de primăvară”. În numărul viitor al revistei, cititorii vor găsi cronici despre aceste premiere.

Fals tratat de choreografie (proiect)

(Urmare din pag. 1-8)

războaie și cum, în sec. XI—XIII. Încep să întrezărească în aceste Todden-tanz, egalitatea claselor sociale în fața destinului comun.

„Du pied gauche je marquais la mesure, et je croyais avoir l'autre dans un cercueil”, scrie Bălăza, gândindu-se la aceste dansuri ale morților vii. La adăpost de griji materiale, dar tot sub teroarea unui vîd interior care amenință din ce în ce, curând se desvoltă dansul curtizan: Ecaterina de Medici inventă pașii de balet. Elisabeth a Angliei dansează în fiecare dimineață după muzică, așa ca gospodinele de azi după rad.o.

Galiarces, Moresques, Courantes, Gigués, Tourdons, se numesc dansurile pe care deseperarea multăminti le adoptă curând.

Pe coperta unui volum de explicație a dansurilor în 1589, se poate citi sentința aceasta a Ecclesiastului: Tempus plangendi et tempus saltandi. Pretutindeni goana după divertismentele choreografice, naște din starea deplorabilă a umanității.

Trecem peste dansul de balet născut la curțile suveranilor care cumulară odată cu bogățiile, pictisuri vaste, pentru ei și apropiatii lor curtizani. Baletul comic, marele balet, burlesca, cei 4 coupe-teste, les Embarrasés, sunt distracții rafinate scoarțe de genul inventiv al pictiseli. Ținând curând către dansul pentru ochi mai mult decât pentru suflet, considerându-i efectul numai în abilitățile acțiunii pictoarea, fără intervenția capu-

mul), omenirea se aruncă în dans: Fofrot, one-step, two-step, shimmy, slowfox.

Sincopo, sacadări, precizuni ritmice de mașini cu aburi și pistoane, câștigă publicul. Nebuna imediat următoare războiului cedeză calmului nostalgic venit odată cu safofonul: timbru de regent, de spleen cu inтонаții sobre, și grăve. Desperarea calmă, amărăciunea demnă a safofonului cuprindă ecvabiorul și meridiem globol.

Cine s'a îndușat să descifreze de-a lungul istoriei fețele proteiforme ale acestui magician prevestitor care e dansul, nu se mai înșală când, în mijlocul senzațiilor exotice, rare, luxurose și scump plătite, descoperă gustul amăruț, ca de sămbure în „cherry-brandy”, al cântăroflei.

Pențrucid, în fond, fiecare abandonare a simțurilor in'r'un dans lăncezând de voluptate sau piessind de delir vital deslăntuit, este, în imprevizură în care se înșământăcează, crește și moare omul, un Todden-tanz, un Dans macabru.

Fără emfază, sub o formă elegantă ori giumețată, un fragment de muzică traduce sufletul condensat al timpului nostru. Războaie și revoluții se întrezăresc într-un refren.

Există simțom mai cert al desperării decât exacerbarea unui erotism petculiind petrecerile unei întregi omeniri uniformizate în gusturi, de apropierea acelorasi primejdie? Nu prezicătoarele diplomatice, ci „slagărele”, (aceste surrogate pentru marea uz, substituindu-se muzicele, dansului și literaturii laolaltă, dacă nu și limbaajului chiar), ne pot înfățașă vitorul, a rebours. Și ele spun toate: DESPERARE.

Abia trecut războiul mondial, (pri-

ION FRUNZETTI

Parigoria lui Oancea = LOITRARUL =

Două schițe de SĂRMANUL KLOPȘTOCK

— „Și zi așa coană Bălășico, gata-gata să-ți spargi casa la vreme de bătrânețe!”

— La surlă e clară. S'au dăduluț hostomanii la bostană și svântă peșenii dela un cap. Nici jandarmeria nu le mai poate da de hac!

— La anchetă făptașii se amestecă, se jură de mama focului, se leapadă de furtigaș cu gură de foc, se biesțemă de curge țărâna și se bat cu pumnii în piept **pă cum că ei ar fi din altu sat!**

Platonul Turculeț raportează la centru că au uitat la rămas necunoscuți și rodul paracliserului Oancea se distruge pe bună drapate.

Paracliserul Oancea e dus după lemne, cu boni dela oraș, pentru pădurea Râcoasa.

A dat în gria lui să doarmă la bostană. L-au simțit uciagașii că e plecat din sat și mare minunăție dacă în noaptea asta desbrăcații n'or rade toți bosșarii de pe pământ! Nu e vorbă, Oancea, — filonim cum este — nu s'ar opună ca bun creștin, să se răcorescă și altul din poamele lui Dumnezeu. Dar omul ține moriș și iasă el întâi cu trufanda la „Sânta Maria”, la biserică. După aceea împarte ei cu mâna lui felifle, cu lumânări aprinse, gustă și ei după ei și în urmă ghioranii or mai fura dacă or fi dibaci; dar numai să apuce el întâi să implinească datina. Dar până atunci nu vrea să știe că derbedei au dat iama în ogorul lui. De aceea coana Bălășica la invitația paracliserului și-a luat femeia dășaga, carabina cu repetiții și pe Osman, ciutu țără urechi, cu colții atâră și cu făclile de leu, să doarmă în surlă. În surlă s'a mai îngrămădit și altă lume, dorită de clară. Bălășica și-a pitit arma în trifoi, a postat pe Osman în buruienile izlazului și și-a răsucit pe genunchii o țigară butucănoasă. Conversația a început-o Soffa spălătoreasă, înghesuită aci în surla lui Oancea, ca să facă și ea de caraulă cu Bălășica, pentru niște porumb, hotar cu locul paracliserului și în care s'ar fi prăsit și acolo dela un cârd de vreme, niște urme de tâlhari cari schimbă colobonii difubindu-i dă bobbe.

— Păi cum ziseși d-ta, — cât păci să-mi risipesc gospodăria acum la ceasul morții! Oancea să-mi poarte ocară și tot el să-mi poarte și păcatul! Dacă l-a intrat număntului băzdăcuri de alde-aslea în cap și s'a luat după bazaconii mahalagăilor! Zor nevoe că îl înșel cu telefonista dă la Ornești — eu femeie bătrână ce mă găsesc și pă d'asupra și cu copil în pântec!

— Da cum i-a abătut omului așa d'odată pă ne gusă masă?

— Iaca așa, cum i se navără nebunului. Cumătru Mieluș era pricipitor în „Mălu Spart” și umbla cu încasările după oameni — om însurat și el — și ea tot în poziție ca și mine. Într-o noapte s'a umflat Argeșu d'a trecut zăgazu d'a s'a umplut podu d'a la

apator. Cumătru Mieluș taman să norcea cam pă înserat din Tântava, dă la niște prestații. Omu n'avea fațon — își făcea darăverile pă jos. Podu, plin de apă până în parapete. Cumătru a ocotit. Aveam un bordei la zarzavatură, în luncă din spațele chimiturului. Pungașii ne dăbuise și acolo avutul. Oancea era dus cu popa la un maslu și eu am înopiat în bordei, ca și acuz, la pândă.

— Cioc, cioc!

— Cine-i??

— Oamenii buni!

Tronc cumătru Mieluș peste mine ca să-l găzduesc până s'o surse Argeșu, numai noaptea asta, ca să poată rumâna a doua zi să treacă, în sat în Țigănie. Bordeiul era dincolo de Argeș, în nisipurile Crivini. Forțeam un pepene cu lipie. Musafiru, care era și o firmitură de rubedenie cu noi, de, — dă-i și lui din pepene, — jinduia omu și nu era politicoș să-i refuz. Cum zic ciuguleam amândoi din boșor. Copiii erau la pășune. Argeșul văd. Într-o vreme auz pă Osman că să dă! Cine să fie? Rumânu meu trebuia să adăste și el la o gazdă pentru că apele stăteau tot pă pod. Maslu era dincolo de Argeș, în Ogreceni, așa că, și el ca și cumătru Mieluș, trebuia să aștepte surzerea apei ca să vie în bordei. Osman conțeni asmuțitura. În zarzavat tuși deodată cineva. Am asvărilit pepenele și am eșit în prispă. Cine crezi că era? Hoțomanu dă Oancea — venise pitit în buruienii chip ca să mă prinză! Am intrat în bordei. Cumătru Mieluș dă să-i întindă mâna. Mocolanul meu l'a dat-o la o porție! Ce crezi că s'a întâmplat după asta? Gata să se ia cu cuțitele! I-am lăsat încerații și m'am pitit în marginea sotului. Ce s'o mai fi petrecut în bordei, nu știu. Nebunu meu n'a mai dat p'acasă — mă citase în divorț!

— Te-ai înfățășat?

— Da dă ce să nu mă înfățășez ce, nu care cumva turasem ceva? Ba mi-am cârat și copiii cu mine la judecată.

— De ce nu te împaci, măi creștine, cu femeia? Mai bateți drumurile, oamenii cu copii ce vă găsii!

— !!!???

— Ce ț-a făcut femeia?

— !!!???

Îrpelitu amuțise. Pasă-mi-te dă trică, i se înclășose zăpăcitului gura și nu mai știa cum s'o dreagă. Judecătorul dă colo — D-zeu să-i dea sănătate, tot bătea cu pumnul în masă răjindu-se către manșata mea:

— Ei, ce ai de spus? Ce motive ai de despărțenie?

— Motivele este că i-am prins!

— În ce fel? Explică!

— La pepeni!

— Furau din pepenii D-tale? Acesta nu ar fi un motiv pentru despărțenie!

— Mâncau amândoi dintr'o felie!

— El și?

— !!!???

— Vorbește!

— Păi dacă mâncau amândoi dintr'o felie, copilul nu care acuș e grea, nu e cu mine! Nu-l recunosc!

— Dar bine, măi rumâne de D-zeu, țipai eu în judecătoria cât m'a luat gura; păi în seara aia când m'ai prins mâncând cu cumătru Mieluș dintr'o felie, eu nu eram grea cu copilul mai dinainte?

— !!!???

— El?

— De se preu poate cu muierezi să abe dreptate!

— Atunci?

— Retraț formele!

— Bine faci! Te pomeniști că pe deasupra ai mai avea și vre-o pretențiune?

— Cam așa ceva.

— Care anume?

M'o fi înșelat nu m'o fi înșelat, nu știu! Dar să dea Dumnezeu să icsă copilul cu ochii negri ca ai mei, să-mi semene mie — barem atâta... ca să pot să astup, cel puțin, gura iurii!

Guță, ce mă tac? Bă! la Bolintin!!!

— Ei și?

— Cum ei și? Păi eu nu merg?

— Firește că mergi, adică ca dece nu ai merge?

— Bine, de mers merg, dar cu ce? Așa ca o papanașoacă, pă jos pân porumbi și cu pălăria în cap?

— Pune calu!

— Care cal? Cal într'o osie! Incaliea, dacă ar fi un clubu hrâșca, du-te... vino! Da'asa, un cal, băndându singur? Și unde mai pui că nici nu trage! Își taste numai șpaimei și tomna în clăi m'arucă ca pe o zdreanță.

— Cată-i lovară?

— Dă unde?

— Uite Ciocindel în poartă, zi-i!

Pe podeați cure retează șanțul porții, umind drumul cu bățutura, Ciocindel, agent la tutunuri, vârlit până în glezne în carâmbii cizmelor de iuț, sicorce căciula în pumni, a nehotărîre:

Un imbecil

de N. PAPADOPOU

Am un prieten care este imbecil. Desigur, faptul nu constituie o nenorocire prea mare. Și la urma urmei care dintre noi nu e prieten cu câte un imbecil?

Dacă lucrurile s'ar mărgini numai la atât: imbecilitatea amicului meu, n'ar fi nimic, dar ținând seama de perseverența lui în ale imbecilității, îl denunț opiniei publice fără ură și fără părtinire.

Dar mai întâi să încep cu mine, ca să vedeți cum stau lucrurile.

Eu nu sunt din firea mea un om prea glumet. Poate este de vină și meseria mea, oarecum sugubată, căci sunt: nici, măi mult, nici mai puțin — expert juridic. A fi expert juridic nu e așa simplu precum pare. Aproape că îți vine să te revolți când auzi pe câte unii: expert juridic! ah! se uită în lege și gata.

Gata, da! dacă ar fi numai atât! Dar vezi că probeu să ascuți zilnic atâtea prostii, ineptii, măgării, bândărani, samavolnicii, obrăznicii, perfidii, jonglerii, utopii, nerozii fantezii și dulcegării, încât uneori stăni că devii criminal.

Dar să trecem mai departe.

Eu nu sunt numai expert juridic, ci și un om căruia nu-i place să se bage fie unde.

Faptul însă că a grebit să ascult prea multă vreme tot soiul de bazaconii, a început dela o vreme să mă pună pe gânduri, și aveam halucinații, căpătasem manii, devenisem nervos, visam urit, nu-mi mai plăcea cafeaua cu lapte, simțeam nevoie să injur, — și ceiace era mai grav — să pun lumii piedici pe stradă.

M'am hotărît deci să consult pe Freud... Așa am ajuns la concluzia că sunt un refutat, un ins care nu trăiam decât din ceiace nu făcușem. Vă va parc desigur curios, dar eu mă găsesc — vai! — într'o penibilă situație, în ceiace privește conștientul, inconștientul și mai ales subconștientul meu.

Și pentru ce?

Pentru că atunci când un avocat îmi servise o ineptie, nu-i dădusem două palme — cum îmi ceruse probabil temperamentul și când grefierul îmi furase timbrele îi spusese candid: „să nu se mai întâmple asta” în loc să-i trântesc un picior undeva și așa mai departe.

eram deci un refutat. Un om care înghitiser toate măgăriile de toate calibrele și acum urmam să crap cu orice preț.

Nu mai că eu nu voiam să crap. Era — recunosc — în aceasta o notă de egoism, dar pe care nimeni nu mi-o poate lua în nume de rău. La urma urmei, zău, arătați-mi și mie un om care vrea să crape și vorba canibalului — îl mănănc.

Deacea m'am hotărît să scriu, ca să mă dăscarc, să mă scap de refutării.

Am scris deci articolul: „Ce cere un expert juridic dela public”, pentru ziarul „Curierul Justiției neîndurătoare”.

Era, cred, cea mai bună soluție la care ar fi putut ajunge orice om inteligent.

Deaci însă — trebuie să recunosc — mi s'a tras o serie întreagă de necazuri și supărări.

Și numai din cauză că am un prieten care este imbecil!

Dar să urмам: cum vă spuneam, am publicat articolul meu de înaltă ținută morală în „Curierul Justiției neîndurătoare”.

Era, cred, cea mai bună soluție la care ar fi putut ajunge orice om inteligent.

Deaci însă — trebuie să recunosc — mi s'a tras o serie întreagă de necazuri și supărări.

Și numai din cauză că am un prieten care este imbecil!

Dar să urмам: cum vă spuneam, am publicat articolul meu de înaltă ținută morală în „Curierul Justiției neîndurătoare”.

— Ciocindel, ia o șeie!

— Trece în tindă, Ciocindel, iaco și tu din poliță; da binisor, c'am o găscă pe ouă și mi le răcești, ră-măi fără boboci, dă sânt-Pietru! Și trage ușa domoi că-mi spuiberi goșoșile și tesse muiera fără borangic în Paște!

— Prea bine Dom'le Șei!

— Căciula agentului își întinde blana sură a mieii lui peste țăuțitul capului, acum dumerit și cizmele potcovite bubuie în tinda pardosită cu „cubică”. După el acoana Didina a lui Domnu' Ghița Pitulice, mormânda printre frunzele de dud, sperind fiuturii din cristalele de aur ale goșoșilor și gânsacul mistrițiu, pitit pe după albia care ascunde găoacele fierbinți.

— Zău, mă nea Ciocindel, tot treci prin Bolintin cu ghemela, cocoată-mă și pe mine în droașcă, or dă-mi calu să-l inham cu ai meu, c'asa barem aș pune și eu pâlărie de oucoană, că de... în bal cu testimele nu merge!

— Calu' ți-l dau dă dat, dă'face prad și leagănu' și osia și calu' dumitale, și p'ormă am bucluc cu domnu' revizor!

— Păi atunci cum?

— Atunci, îi rămâne și Dumneata dă bal; ori îi da o goană pe jos; totmai așa îndepărtare mare nu e. O iei pă la Bălcănu, toi Joia și ieși în spațele lui Nea Bistriță și d'aci, uite și Bolintinu cu balu'!

— Păi spusei eu lui Pitulice al meu, că să sperie măi țaga lângă cal străin, dă' tir surdu, tir omu' meu! Calu' meu nu vrea la osie; ulubă n'am!

— Păi așa coană Didina, cum spusei, ia-o apostolește pă jos, — o palmă de loc.

— Păi hoții?

— Hoții? Li s'a spart culcușul de când s'a dărâmat clopotnița; acolo să pitea ei. Și numeai ce țăgnea ca popândăi pă gurile turlii și gata în drumul oamenilor. Acuș s'a răsnitură, în toamnă, dincolo în văile Susenilor, — în dosul morii. Da' și d'acolo l'a prigonitoră! Așa că'ncearcă!

— Nu'nțerc dă loc; la-mă Dumneata cu a dumatole!

— Păi ce să-ți spui: n'am nri rup gioncoatele și să tin mîndru' dă hăi; încolo, cărută pustie — neam de ea!

— Ia-mă pă loitrar!

— Agentul își umflă pometele, arse, cu aer mult, sorbi din plămâni; lui de aramă, clipi pripit ca un ciocărlan încolțit, increți fruntea grabnic, trase țurcana pe ochi și îndesându-se tot în cojocul scoroiit, țeni într'un haz stropit cu scuipat, umplând curtea de larmă:

— Pă cu pâlărie pă loitrar? Mm-m'ăși, zău așa cu coană Didina!

— Sici, mă nene Ciocindel, nu te mai îmbulzi așa la răs, din senin! Până la unchiu Bistriță staru po-

tul de reducere pe căile ferate. i-am explicat că e vorba de o greșală, i-am dat 100 lei ca să tacă și pe urmă... am leșinat.

Când m'am deșteptat era ceasul 12 jumătate p. m.

Mă găseam deci într'o penibilă situație morală și socială, din cauza unui imbecil. Deci trebuia să mă răzbuț cu orice preț. De aceea m'am îmbrăcat imediat, am eșit în oraș, am intrat în cea mai mare cofetărie și am vorbit patronului cum astfel:

— „Domnule, eu sunt doctorul Cipic (știți, imbecilul) și cred că ai auzit despre mine. Locuiesc în Str. Fluierului No. 12/ adresa imbecilului). Te rog să-mi faci 4 torte de ciocolată și să mi le trimieți acasă la ora 9, fiindcă am musafiri de seară. Înțele?

— Patronul s'a aplecat respectos în fața mea și-a notat adresa și a exclamat vesel:

— „S'a făcut!”

eram fericit de ingeniozitatea mea, mai ales când — la ora 9 seara — am auzit din colțul străzii unde stam pitit, pe proprietarul cofetăriei „La Ionel cel dulce”, vo-ciferând în curtea imobilului din Str. Fluierului No. 12 și întrebun-tând într'un mod abuziv cuvintele următoare: pungășie, neomenie, poliție, sparg geamurile, haimanale, lichele și pâlări.

M'am culcat aproape fericit și am visat frumos, oi, maici, rațe și pătrunjel. Pela ora 2.30 noaptea însă mă deștept într'un zgomot a-surzitor de clopote, țicnale și răc-nete de foc! foc!

Sar din pat deadrepul în curte. Aci găseam un pompier, cu o bardă în mână care mă întrebă aproape furios:

— „Aici a stat domnul consilier Biciușcă...?”

— „Cum? a stat?” întrebai eu, mai stă chiar...

— „Știu eu că stă, Dumnezeu să-i ierte, păi totmai deacea am venit — „Și de ce mă rog „Dumnezeu să-l iorte?” mă enervez eu.

— „Fiindcă a murit.

— „Cine, domnule?

— „Domnul consilier juridic Biciușcă.

— „Ești sigur?

— „Absolut.

Faptul era, după cum vedeți, gro-zav. Imbecilul mă omorise și acum mi se pregăteau funeraliile.

— „Și Dumneata ce vrei?

— „Sunt dela Societatea „Veș-nica Pomenire” și am venit să pun doliul la poartă și să...

I-am explicat cetățeanului că mortul sunt eu, i-am arătat carne-

— „D-voastră sunteți don con-silier Biciușcă?

— „Eu sunt.

— „Vă arde casa dom'le.

— „Nu mai șpune, sar eu speriat. Dar de unde știi?

— „Dela tili-fon.

— „Cum? Ne urcăm în pod, ne învârlim prin casă, ne vârlim în beci: nimic. Nici urmă de incendiu. Am achitat imediat 5000 lei taxa de pompieri. Desigur, aș fi încercat eu să nu plătesc, dar când am văzut că pompierul nu se des-parte de bardă, și că semăna cu Samson, călăul revoluției franceze, am renunțat — mai ales că sunt un om cu mult simț estetic.

Auziți! 5000 lei pe gratis... și tortele nu costaseră decât 800 lei!

Ce imbecil domnule, ce imbecil!

— „Păi dă dă dă, dai pălăria, pâlărie, — tot n'o las; o iau în jurnal! Până acolo, cu capul gol; abia mai mă sulmeneste vântul. Ajung, descalic, scoț pâlăria din pachet, dau bună-zua la lume, fac pă niznicu și cât colea, cât colea, m'așiu după dumneata! La urmă, eșim din sat, bag pâlăria în toltoacă, și țâși, mă protășesc iar pă loitrar; și balul tot nu-mi scapă el, măcar d'ac'ăși muri!

Hazul agentului se potoli în ștreacăna căciului; omul regeii trecu uluit dosul palmelor peste sârma mustăților prăite de tutun, privi într'o parte, în carab, apoi ridică un ochiu către femeia revizoriului:

— Păi zdrunchină?

— „Așa merg! Dumneata ții calu în voie; îmi gă sesc eu loc, n'oi muri! Tai p'ăn coare — afână-tura pământului măi îndulcește ropotul.

— Bine, coană Didina, fie și pă loitrar, numa să-ți fac voia; d'aci s'o pomeniști, zău hodoroșala!

— O! pomeni-o, n'oi pomeni-o dumneata du-mă!

— Calu', care ascultase toameala asta, înălță în lu mina limpede a revărsatului, zăgărcul de sus al bol-tului, desgolindu-și lopoțele galbene ale dințiar; apoi țeni înăbușit, în gâștelui lui adănc, schimbând copile-tele și așteptând să vadă și el minunea. Axizaruii își răsuci țurcana în cap, schimbă câteva vorbe cu calul care radea înainte, despicându-și buzele lipi-cioase în undele spirtoase ale dîmineții, care încă măi păstra boabe de rouă în îmbrățișarea ei înlă-crămată, trase hotărît codrișca în șipca chichiții, își înălță ochii în slava cerului, mormări ceva în piep-tul cojocului; și, propind o cizmă în căpătâna roții, se cuibări în leagăn, mestecând în maxilarele lui de acasă, hazul care îl mai stăpânea încă.

— Atunci, așa să fie! Vă ră dăteala în jurnal și cu Dumnezeu încinte, Cuoană Didina!

— Și din culmea loitrarului, coana Didina a lui Guță Pitulice din Suseni, înfingându-și pantofii în-muițați în onalînă violetă, în moșorol de trifoi din spațele cojocului agentului Ciocindel și sugându-și măștele a mândrie, trase din pachet pâlăria gar-nisită cu vișine turcești de sticlă, insultând cu pri-vrea abrașe lumea încrementă în porți:

— Ba e vorbă; ori sunt ori nu sunt coană?!

— Dă ce nu mi-ăș pune-o în cap d'acuşi așa pă loitrar!

— Cui nu-i place să nu-mi dea bună ziua, iaca așa! Și droașa pieri, înomolindu-se în micșunele Poe-narilor.

Ce vom spune copiilor noștri

- Predici anticipative -

De ce să-mi bat capul cum să crească copilul...

Nu-ți băga mintile în cap, băiete!...

Nu-ți băga mintile în cap, băiete!...

Apoi aș căuta să păzesc copilul meu de singura boală...

Bicicleta n'am să-ți cumpăr...

La vârsta de 7 ani, când științificele demonstrat este...

Bicicleta n'am să-ți cumpăr...

Copilul meu nu va pune piciorul în școală...

De ce să-mi băgăm mintile în cap...

Nu mai este nevoie să spun, căci o știe toată lumea...

Nu lăsa țigările! Pune mână pe ele...

A'tceva, ce-aș mai putea să-ți spun oare?

De ce să-ți băgăm mintile în cap...

Si ai o singură scuza: ai fost la școală!

De ce să-ți băgăm mintile în cap...

Copilule, Cred că a venit vremea răfuele...

De când am fugit de lângă tine mi-ai făcut odată semn...

Astăzi însă, când îmi doresc părul lung...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Astăzi a împlinit fiul meu cincisprezece ani.

Pentru mine, fiul meu a fost, cum orice fiu este pentru tatăl său...

Bănușcă că plozi subsemnatei au acești obișnuți șapte ani...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Ași fi cea mai nenorocită dintre mame...

Nu catadicește să mă salute decât în Săptămâna Mare...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Azi am suras amabil când mi s'a vorbit bine...

Am mai rupt o foaie de calendar. Suntem în ziua de 11 Martie...

Odată?... Ce, naiba? N'am mai fost de mult atât de obosit...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

Am trecut în camera celui mai mare dintre copii...

I-aș spune fiului meu: „FULE!” Și ei s'ar simți probabil lovit...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

„Fule!” i-aș spune, și ei s'ar simți plinși...

